KRONIKA 115-120

Významné životní jubileum Ludmily Nesládkové (* 1947)

Dne 5. dubna 2017 slaví významné životní jubileum členka výzkumné skupiny historické demografie Centra pro hospodářské a sociální dějiny Filozofické fakulty Ostravské univerzity. Ostravská rodačka spojila celou svou životní dráhu s vysokým školstvím v tomto městě. Po absolutoriu oboru dějepis – český jazyk na Pedagogické fakultě v Ostravě sice nastoupila krátký studijní pobyt a poté interní aspiranturu ve Slezském ústavu v Opavě, kterou zakončila úspěšnou obhajobou dizertace (1977), ale v r. 1974 se vrátila k pedagogické činnosti na své alma mater.

Už během vysokoškolského studia zaměřila pozornost k výzkumu obyvatelstva širšího Ostravska, v tom pokračovala i ve Slezském ústavu, jehož hlavní náplní byl úkol státního plánu Vznik a vývoj průmyslových oblastí v Československu. Svou dizertaci věnovala analýze obyvatelstva staré textilní oblasti na severní Moravě s centrem v Šumperku, a vytvořila tak základní předpoklad pro širší komparaci, zejména s přednostně zkoumanou ostravskou průmyslovou oblastí. Výsledkem byla mj. první samostatná monografie s názvem *Důsledky kapitalistické industrializace v populačním vývoji severní a severovýchodní Moravy* (Ostrava 1979). Od poloviny 70. let započala spolupráci s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy na řešení grantového úkolu Základní problémy reprodukce lidských populací se zvláštním zřetelem k Československu a tím obrátila pozornost také ke studiu obyvatelstva v protostatistickém období. Výsledkem byla řada studií publikovaných v renomovaných časopisech a sbornících. Dlouhodobý zájem vyvrcholil v druhé polovině 90. let účastí na grantovém úkolu GAČR *Přirozená měna obyvatelstva českých zemí v 17. a 18. století*, jehož cílem bylo na základě rozsáhlé excerpce matrik zachytit hlavní tendence vývoje reprodukce a upřesnit odhad počtu obyvatelstva.

Po roce 1989 se Ludmila Nesládková začala nově zabývat specifickou tematikou populačního vývoje židovské komunity na Moravě a ve Slezsku. Významně se podílela na organizaci konference Akce Nisko v historii „konečného řešení židovské otázky“ (1939/1994) k 55. výročí první hromadné deportace evropských Židů a redigovala pozoruhodný sborník příspěvků z této konference. I k této problematice publikovala četné studie s přesahy do oblasti historické antropologie a etnologie, ale těžiště zůstává vždy v historické demografii; tento svůj zájem rozvíjí až do současnosti. Propojila ho s dlouhodobým výzkumem přirozené měny, jak dokládá monografie *Reprodukce kulturně odlišných skupin obyvatelstva jižní Moravy v novověku na příkladu křesťanů a židů*, která se stala jejím habilitačním spisem. Vytvořila tak pozoruhodný, metodologicky podnětný obraz reprodukčního procesu dvou specifických skupin populace v dlouhodobém časovém záběru od třicetileté války až na práh statistické éry.

Se vznikem Centra pro hospodářské a sociální dějiny a badatelskou orientací na proces modernizace v Rakouském Slezsku a na severovýchodní Moravě se rozvinula i naše spolupráce při řešení populačního vývoje na tomto teritoriu. Několikaletý výzkum přirozené měny, teritoriálního pohybu a struktur obyvatelstva prezentovaný v domácích i zahraničních periodikách a sbornících vyústil v syntéze *Populace Rakouského Slezska a severovýchodní Moravy v éře modernizace (od 60. let 19. století do první světové války)*, která byla výstupem grantového úkolu. Věříme, že tento spis, na jehož koncipování měla podstatný podíl, nebude při jejím zaujetí pro historickou demografii posledním společným dílem.

Vedle vědecké práce zaujímala vždy v činnosti Ludmily Nesládkové důležité místo její role vysokoškolské učitelky. Svým dynamickým a otevřeným vedením přednášek a seminářů se zapsala do paměti mnoha studentů, je autorkou vysokoškolských skript a vedla velké množství závěrečných prací včetně doktorských. Po vzniku Ostravské univerzity v r. 1991 přešla na katedru historie Filozofické fakulty a v letech 1997–2003 byla její vedoucí. Je členkou a po dlouhý čas i předsedkyní oborové rady doktorského studia kulturních dějin na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, pracuje v redakční radě *Historické demografie* i v České demografické společnosti.

Naší milé jubilantce přejeme zdraví, pohodu a neutuchající badatelské nasazení.

Lumír Dokoupil – Radek Lipovski

K životnímu jubileu Eduarda Maura (* 1937)

Již v 60. letech 20. století se vznikem nové katedry dějepisu na tehdejší samostatné Pedagogické fakultě v Ostravě a s rozvojem studia vývoje průmyslových oblastí v Československu se začal na tomto ostravském pracovišti rozvíjet také historickodemografic-

ký výzkum. Z podnětu Milana Myšky byly navázány i úzké kontakty s pracovníky, kteří se zasloužili o vznik a rozvoj nové specializace v našich podmínkách. Vedle Pavly Horské a Jana Havránka významné místo v těchto pracovních aktivitách již v této době zaujal Eduard Maur.

Rodák z Plzně, který spojil svou životní dráhu s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, upoutává mimořádným rejstříkem svých odborných zájmů. Pro jeho vědeckou činnost je typický široký záběr od středověku až po moderní dějiny, vedle politických dějin se věnuje vývoji sociálnímu, hospodářskému, každodennosti i genderu. Jeho zájmu neunikly ani problémy historiografické. Hlavní oblastí nicméně zůstal raný novověk, jak dokládá sborník k jeho jubileu *Historik zapomenutých dějin* (2004), a spolu s ním i historická demografie.

Také v souvislosti s touto tematikou byly jeho aktivity četné. Zcela nezpochybnitelná zásluha je spjata se zpřístupněním metodologie, zejména francouzské, českým badatelům. Jeho skriptum *Základy historické demografie* (1983) se stalo na dlouhý čas zdrojem poučení pro odbornou veřejnost i studenty. Těžiště jeho demografických výzkumů spočívalo především ve venkovské populaci Čech v dlouhém časovém záběru. V neposlední řadě byl důležitý jeho podíl na kolektivních monografiích k populačním dějinám, včetně syntézy vývoje obyvatelstva českých zemí.

Naše spolupráce s jubilantem se začala rozvíjet od poloviny 70. let, kdy byl do tehdejšího státního plánu základního výzkumu začleněn badatelský úkol *Základní problémy reprodukce lidských populací se zvláštním zřetelem k Československu*. Pravidelně konané semináře a obhajované dílčí výstupy byly příležitostí k metodologickým diskuzím i přátelským rozhovorům řešitelů. Texty byly nejčastěji zveřejňovány v *Historické demografii*, v jejíž redakci jubilant také působil. Úzké pracovní kontakty se rozvinuly zvláště v letech 1996–1998, kdy jsme pod jeho vedením společně s kolegyní Ludmilou Fialovou realizovali rozsáhlý matriční výzkum pro analýzu reprodukčního procesu v protostatistickém období. Práce *Přirozená měna obyvatelstva českých zemí v 17. a 18. století* (1999), završující tento projekt, byla odbornou veřejností pozitivně přijata. Osobní i pracovní kontakty přetrvaly až do dnešních dnů, ať už při zasedáních redakce *Historické demografie*, přípravě recenzí a zpráv i častých návštěvách jubilanta na našem pracovišti při jeho přednáškách pro studenty, oponentských řízeních i laudaciu při křtech našich knih.

Milý Edo, přejeme Ti dobré zdraví, osobní pohodu a úspěchy v další vědecké činnosti.

Ludmila Nesládková – Lumír Dokoupil

***52. International Conference of Labour and Social History: Commodity Chains and Labour Relations.* 15.–17. septembra 2016, International Conference of Labour and Social History – Museum Arbeitswelt, Steyr, Rakúsko.**

V poradí už 52. medzinárodná konferencia o sociálnych dejinách a dejinách práce sa konala v hornorakúskom meste Steyr, ktoré má bohaté tradície v oblasti železiarskej a zbrojárskej výroby. Témou predmetnej konferencie sa stali tovarové reťazce a pracovné vzťahy, pričom mali byť analyzované otázky mobilizácie pracovných síl pre prácu v jednotlivých výrobných a tovarových reťazcoch, ich začlenenia a účasti na týchto reťazcoch, ako aj vplyv pracovných síl na formovanie a vývoj tovarových reťazcov. Prvý konferenčný deň, vo štvrtok 15. septembra 2016, sa okrem otváracích formalít uskutočnila kľúčová prednáška o reťazcoch práce a metodológii ich výskumu v súčasnej svetovej historiografii, ktorú predniesla známa historička práce profesorka Andrea Komlosy (Universität Wien). Po spoločnej večeri účastníkov konferencie nasledovalo odovzdávanie ceny Reného Kuczynského 2016 za vynikajúce publikácie z oblasti sociálnych a hospodárskych dejín, ktorú získal Klemens Kaps (Universität Wien) za knihu *Ungleiche Entwicklung in Zentraleuropa: Galizien zwischen überregionaler Verflechtung und imperialer Politik (1772–1914)* vydanú vo vydavateľstve Böhlau v roku 2015. Klemens Kaps, ktorý pôsobí toho času na Inštitúte pre hospodárske a sociálne dejiny Viedenskej univerzity, sa zaoberá najmä dejinami obchodu v súvislosti s habsburskou monarchiou 18. a 19. storočia.

Druhý deň konferencie, v piatok 16. septembra 2016, pokračoval sériou prednášok zameraných najmä na primárnu výrobu, baníctvo a kovy prevažne v období novoveku. Rolf Bauer (Universität Wien) sa zaoberal roľníckou produkciou ópia v Indii v 19. storočí. Uwe Spiekermann (Georg-August-Universität Göttingen) sa venoval pracovným vzťahom vo výrobe cukru na Hawaii a v Kalifornii v 19. storočí. Ernst Langthaler (Johannes Kepler Universität Linz) predniesol referát o globálnych reťazcoch v produkcii sóje a regionálnych pracovných vzťahoch v 20. storočí na príklade komparácie severovýchodnej Číny, USA a Brazílie. V sekcii o baníctve a kovoch vystúpil Erich Landsteiner (Universität Wien) s prednáškou o výrobných pomeroch a vzťahoch v produkcii ocele v innerberskom revíre (Horné Rakúsko/Štajersko) v 16. storočí, ktoré analyzoval prostredníctvom konceptu tovarových reťazcov. Problematiku tovarových reťazcov a transferu poznania na príklade produkcie a obchodu s oceľou zo severnej Európy predniesli v spoločnom referáte štyria bádatelia z univerzít v Uppsale a Južnom Walese – Chris Evans, Linn Holmberg, Måns Jansson a Göran Rydén. Miroslav Lacko (OU) načrtol problémy pro-

toindustriálnej logistiky pri odbyte stredoeurópskej medi na svetových trhoch v 18. storočí. Popoludní sa uskutočnila exkurzia do závodu BMW v Steyri, prípadne si mohli účastníci zvoliť individuálny program v historickom centre Steyru. Na exkurziu v závode BMW nadväzovala diskusia s predstaviteľmi odborových organizácií o pracovných vzťahoch a podmienkach v súčasnom priemysle. Posledný panel o transregionálnych perspektívach pozostával zo štyroch prednášok. Heide Gerstenberger (Universität Bremen) predniesla referát o politickej ekonómii kapitalistických pracovných vzťahov v období globalizácie. Christof Jeggle (Bamberg) sa venoval výrobným líniám a výrobným trhom s dôrazom na pracovné vzťahy v produkcii a odbyte v predindustriálnom období. Klemens Kaps (Universität Wien) analyzoval tovarové reťazce a pracovné vzťahy v regióne na periférii na príklade Haliče z dlhodobej perspektívy (1772–1918). Zdeněk Nebřenský (Masarykův ústav a Archiv AV ČR) sa zaoberal tovarovými reťazcami a zmenami výrobných priestorov na príklade textilných tovární v tzv. *Gründerzeit* v českých krajinách.

Počas posledného konferenčného dňa, v sobotu 17. septembra 2016, boli na programe dva panely o výrobných tokoch a stratégiách, ako aj o pracovných vzťahoch. Santosh Hasnu (University of Delhi) sa zaoberal cirkuláciou pracovných síl prostredníctvom dopravných systémov. Franziska Ollendorf (Justus-Liebig-Universität Gießen/Université de Toulouse-Jean Jaurès) predniesla referát o korporátnej sociálnej zodpovednosti ako riadiacom nástroji v podnikaní a výrobných reťazcoch pri produkcii kakaa. Christin Bernhold (Universität Zürich) analyzovala Marxovu teóriu hodnôt na príklade agrárno-industriálnych reťazcov, upgradingu a ekonomickej nerovnosti v Argentíne. Johanna Sittel (Friedrich-Schiller-Universität Jena) sa venovala príčinám vzniku neregistrovanej práce vo výrobnom reťazci automobilového priemyslu v Argentíne. V popoludňajšom bloku prednášok vystúpili Marek Čaněk (Multikulturní centrum Praha), Devi Sacchetto (University of Padua) a Rutvica Andrijasevic (University of Bristol) so spoločnou prednáškou na tému *Od socialistickej k multinacionálnej výrobe elektroniky: Príklad Foxconn vo východnej Európe*. Michaela Doutch (Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn) sa zaoberala sociálnym hnutím v rámci globálnych výrobných reťazcov textilného priemyslu na príklade textilných robotníčok a robotníkov v Kambodži. Oliver Pye (Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn) vystúpil s referátom o globálnych výrobných reťazcoch a transnacionálnych prepojeniach vo výrobe palmového oleja, v ktorom sa zameral na geografiu práce v produkcii palmového oleja v juhovýchodnej Ázii. Ukončenie konferencie predstavovala záverečná diskusia.

Konferencia, ako aj formálne i neformálne diskusie počas nej, boli cennými impulzmi pre ďalší výskum problematiky dejín práce vo vzťahu k tovarovým reťazcom, a síce z najrôznejších perspektív a v odlišných historických epochách. Konferencia rovnako prispela k podrobnému predstaveniu i precíznejšiemu definovaniu metodologických východísk pre interdisciplinárny výskum výrobných a tovarových reťazcov.

Miroslav Lacko

***Konference Architektura a veřejný prostor – Specifika, výzvy a limity.* 3. listopadu 2016, Fakulta stavební ČVUT, Praha.**

Počátkem listopadu loňského roku uspořádali doktorandi oboru Architektura a stavitelství na Fakultě stavební ČVUT v pořadí druhý ročník doktorandské konference, tentokrát na téma Architektura a veřejný prostor. Konference byla přístupná také studentům jiných univerzit a odborníkům z praxe.

Úvodní slovo pronesla děkanka pořádající fakulty Alena Kohoutková a Petr Urlich (oba ČVUT). První tři příspěvky bloku s názvem *Veřejný prostor v souvislostech městské zástavby – formy, konstrukce, historie* obsahovaly především teoretická pojednání a úvahy nad řešením veřejného prostoru ve světě i v České republice. Zvláštní host, Dominika Belanská, představila Obchodní ulici v Bratislavě a projekt pro udržení jejího živého charakteru. Po přestávce představili další účastníci možnosti využití pohyblivých membránových konstrukcí (např. jako dočasné mobilní zastřešení náměstí při kulturních akcích či jako střechy ruin kostela), trendy ve veřejném prostoru na příkladu vítězů soutěže Stavba roku a historický vývoj bulharské Sofie a současnou proměnu několika lokalit v centru města.

Druhý blok *Veřejný prostor v souvislostech venkovské zástavby, krajiny a zeleně* úzce souvisí se zaměřením Fakulty architektury ČVUT na krajinářskou architekturu. Zajímavý referát Diany Kubrové (ČVUT) rozebíral problematiku stromů na hranici dvou pozemků z hlediska legislativy. Jan Kašpar (ČVUT) ukázal na příkladu Kyjova, jak může cizí odborník objevit ve městě skryté možnosti jeho budoucího rozvoje. Přednášející Jan Trejbal (Akademie výtvarných umění v Praze; ČVUT) se věnoval problematice venkovského urbanismu. Prvním odpoledním příspěvkem bylo zamyšlení Jiřího Kupky (ČVUT) nad protikladnou koncepcí volného anglického krajinářského parku a přísné francouzské zahrady. Blok uzavíral referát Jana Hendrycha (ČVUT) o strukturálních vegetačních prvcích v kulturní krajině.

Bohatým na příspěvky byl poslední blok referátů nazvaný *Veřejný prostor ve vztahu k průmyslovému dědictví, infrastruktuře a komunikaci*. Rovněž prů-

myslové dědictví náleží k hlavním badatelským směrům pořádající fakulty. První vystupující Karel Hájek (ČVUT) prezentoval pojetí veřejného prostoru jako místa komunikace, Jan Bartoníček (ČVUT) následně představil elektronickou aplikaci provázející po průmyslových stavbách Libereckého kraje zařazených do sítě ERIH (Evropská cesta industriálního dědictví). Radmila Kaděrová (Ostravská univerzita) přiblížila architektonickou a sociální proměnu lokality v centru Moravské Ostravy v prvním dvacetiletí 20. století. Příspěvek vzbudil zájem odborníků pocházejících z Ostravska. Poslední skupinka přednášejících ukázala praktické příklady konverzí průmyslových objektů – dvou nádražních budov na trase České západní dráhy, které nyní fungují jako kulturní zařízení; využití staveb sloužících k výrobě a přenosu elektrické energie rovněž k uměleckým a společenským účelům, třetí přednášející hodnotil město Hrádek ve vztahu k místním železárnám. Konferenci zakončil Tomáš Šenberger (ČVUT).

Přestože se jednalo o komornější akci, byla na ní otevřena velmi rozmanitá a zajímavá témata nejen pro architekty, ale i další obory, jako je právo, historie, urbanismus, nebo památková péče. Vzhledem k tomu, že mnohé oblasti jsou středem zájmu i na Ostravské univerzitě, je velká škoda, že se ke konferenci nepřipojil nikdo další, přestože bylo během září osloveno zdejších několik kateder, Metodické centrum průmyslového dědictví a několik dalších jednotlivců, kteří by jistě měli čím přispět. V neposlední řadě je třeba vyzdvihnout ochotný přístup organizátorů, pozornost si zaslouží také hezké prostory a skvělé zázemí fakulty.

Radmila Kaděrová

***Konference Promýšlet Evropu 20. století : Hybatelé dějin?* 12.–13. dubna 2016, Brno.**

Členové akademického spolku *Historia Europeana* zvolili jako téma čtvrté doktorandské konference starobylou otázku po hybatelích dějin, a to ve snaze pokusit se hledat odpovědi založené na nejčerstvějších výzkumech. Cílem konference, na jejímž pořádání se spolu s *Maticí moravskou* podílely také *Historické ústavy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity* a *Akademie věd ČR*, bylo zamyslet se nad tím, které osobnosti, události, organizace, hnutí či myšlenky je možné vnímat jako hybatele evropských dějin. Určují běh dějin spíše osobnosti, nebo teprve dějinná událost poskytuje vhodný prostor k tomu, aby taková osobnost mohla vyrůst? Jaké parametry musela konkrétní událost či osobnost splňovat, aby mohla být interpretována jako dějinná? Měly určité organizace skutečně sílu stát se ve 20. století hybateli dějin a prosadit zásadní změny? Nebo je to ještě jinak a klíč k pochopení historických událostí je nutné hledat v úsilí o porozumění masovým hnutím a organizacím? To vše jsou důležité otázky, skrze něž účastníci konference pocházející z České republiky, Slovenska a Polska nahlédli některé více či méně známé události i osobnosti evropských dějin. Ve středu pozornosti se tak ocitl kupříkladu atentát na jugoslávského krále Alexandra v Marseille v říjnu roku 1934, první československý prezident T. G. Masaryk nebo francouzský prezident François Mitterand, ale také některé intelektuální osobnosti či církevní představitelé. Jednotliví účastníci se pokusili rozšířit tuto perspektivu i o další osobnosti, které ve své době sehrály roli hybatelů regionálních dějin, jež tu a tam dovedly proniknout i do celonárodních či celoevropských diskusí. V této souvislosti zazněly na konferenci také otázky po významu některých událostí, jež se sice v dobové perspektivě jako přelomové nejevily, ale s odstupem času je jako takové vnímáme.

Na otázku hybných sil dějin by se ovšem dalo pohlédnout ještě jinak a ptát se, zda se jako mnohem vlivnější než jednotlivé události či osobnosti nejevily různé skupiny či masová hnutí. Tímto směrem se vydaly příspěvky, které se věnovaly tématu migračních vln. Za všechny zmiňme alespoň téma československých uprchlíků, kteří se po srpnových událostech v roce 1968 uchýlili do sousedního Rakouska. V neposlední řadě nesmíme zapomenout ani na další perspektivu, jež se během dvoudenního konferenčního zasedání dostala na pořad jednání, a to na myšlenku jako hybnou sílu – ať už vtělenou do rámce komunistické mládežnické propagandy, do touhy po reformě církve, či představy o síle zázraku, který v imaginaci věřících může pohnout světovým řádem nebo alespoň životem konkrétního jednotlivce.

Cílem konference jistě nebylo přinést biografické medailony jednotlivých osobností či pouhý popis událostí, nýbrž na základě výsledků nejnovějšího bádání přinést nové pohledy na zásadní, ale i méně známé události, osobnosti, organizace či myšlenky, které zasáhly do dějin evropské politiky, hospodářství či kultury a také na interpretační rámce s nimi spojené tak, aby vynikly v kontextu evropských dějin 20. století. Mnohé z příspěvků lze na základě tohoto kritéria označit jako zdařilé, proto se lze těšit na to, až si je budeme moci přečíst v tištěné podobě. Dodejme, že jak zastoupení účastníků, tak paleta prezentovaných témat byly opravdu pestré. Zaměření příspěvků je pak do jisté míry dáno badatelskou orientací zúčastněných. Proto se nelze divit, že některá témata byla na konferenci zastoupena lépe a reprezentativněji, a jiná zase méně. Tak se stalo, že na konferenci chyběl zásadní příspěvek o klíčové osobnosti, již na tomto místě nelze alespoň nezmínit. Máme na mysli císaře Františka Josefa I., zesnulého právě před sto lety. Lze ovšem předpokládat, že se letos stane tématem mnoha jiných vědeckých událostí, konferencí či výstav.

Petr Husák

***Studentská konference Město : lidé – politika – kultura*. 4.–6. listopadu 2016, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.**

Studentský klub Masarykovi historici uspořádal na počátku listopadu ve spolupráci s Historickým ústavem Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity a Masarykovou univerzitou (MU) třídenní studentskou konferenci v Brně na téma město. Konference byla určena studentům všech stupňů studijních programů a zástupcům studentských spolků. Jednalo se zároveň o druhý sjezd studentských spolků, který navazoval na první akci v Praze roku 2014, již zaštiťoval Spolek studentů historie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy – Ffabula.

Program začínal úvodními proslovy vyučujících a členů spolku v netradičních 15 hodin, což vyhovovalo účastníkům, kteří do Brna cestovali z jiných koutů ČR a ze Slovenska, které bylo na akci silně zastoupeno. Úvodní tři příspěvky přednesli studenti MU. První ukazoval možnosti využití městských adresářů pro výzkum dějin 20. století, druhý popsal osudy brněnských pomníků z 19. století, poslední mapoval vývoj městské hromadné dopravy v Brně ve druhé polovině 20. století. Večerní program tvořilo odborně komentované promítání seriálu Žena za pultem v podání Denisy Nečasové (MU).

Druhý den konference bylo na programu osm bloků složených z jednoho až čtyř příspěvků sdružených podle témat. První z nich se věnoval židovskému obyvatelstvu na Slovensku ve 20. století a dnešním vzpomínkám pamětníků. Konferenční blok s názvem *Město jako pevnost* přivedl posluchače do dob novověkých útoků na Zlín a k zobrazení opevnění na vedutách Levoče ze 17.–19. století. Blok *Význam města* zkoumal proměny vnímání měst na přelomu pozdní antiky a raného středověku na příkladu starověkých měst, dále popisoval cestu Londýna ke královskému sídlu.

První odpolední blok byl zaměřen na život v raněnovověkém městě. Začínal rozborem postavení měst a městeček na Liptovsku, pokračoval popisem cesty městečka Blatná k vrchnostenskému městu; následoval příspěvek o charakteristice měšťanů České Lípy v 16. a 17. století a celý blok uzavíralo představení obyvatel Vysokého Mýta na základě informací z knihy testamentů a knihy smluv.

Blok s názvem *Sociální dějiny a lidé ve městě* se soustředil již na 19. a 20. století a hned tři příspěvky se týkaly Ostravy: Vítkovic a Vítkovických železáren ve 20. letech 20. století, společenských poměrů obyvatel nájemních domů v centru Moravské Ostravy v téže době a vývoje vnímání organizovaného dělnictva městskými elitami na Ostravsku na přelomu 19. a 20. století na příkladu Svátku práce. Čtvrtý příspěvek přiblížil postavení českých měšťanek ve veřejném životě ve středoevropském kontextu.

V pořadí sedmý blok konference náležel rytířům z Vřesovic ve Žluticích a rodu Robmhapů z Lichnice v Ronově nad Doubravou a jejich vlivu na obyvatele vrchnostenských měst a stavební činnost.

Poslední část přiblížila Slovenský spolek Detvan sdružující slovenskou inteligenci v Praze na přelomu 19. a 20. století v dobovém kontextu. Tímto byl cyklus konferenčních příspěvků uzavřen.

V neděli proběhla debata delegátů studentských historických spolků o další spolupráci. Bylo ustanoveno další místo sjezdu, který se má konat opět za dva roky v Bratislavě. Organizátoři zároveň poskytli prostor pro diskusi nad celou konferencí. Zájemci se mohli odpoledne zúčastnit komentované architektonické procházky po centru města.

Konferenci nelze téměř nic vytknout. Příspěvky se věnovaly zajímavým tématům, různým historickým etapám a mnoha badatelským oblastem – např. dějinám Židů, umění, kultuře, průmyslu a dopravě. Přednášející vycházeli z pramenů rozličných charakterů. Po každém bloku následovala živá diskuse. Filozofickou fakultu Ostravské univerzity zde reprezentovaly Agáta Kravčíková s příspěvkem *Organizované dělnictvo optikou dobových elit na příkladu oslav 1. máje na Ostravsku (1890–1914)* a Radmila Kaděrová, s vystoupením na téma *Obyvatelé Moravské Ostravy na počátku 20. let 20. století na příkladu souboru nájemních domů*.

Veškerý další servis pro účastníky byl výrazně nadprůměrný. V prvních dvou dnech probíhal večerní společenský program. Velkou pochvalu si zaslouží komfortní ubytování zajištěné na kolejích Jana Ámose Komenského, které patří Mendelově univerzitě v Brně. Stejně tak stravování, které od pátečního večera do nedělního rána zahrnovalo snídaně, obědy a večeře. Na výběr byla vedle klasické kuchyně také bezlepková, vegetariánská a veganská strava s patřičným označením. Vše kromě obědů a útrat při společenských večerech mimo univerzitu bylo navíc poskytováno na náklady organizátorů!

Konference tedy zanechala dobrý dojem po stránce odborné, mile překvapilo poskytnuté zázemí. Případní zájemci o účast v dalším ročníku se mohou těšit na návštěvu Univerzity Komenského v Bratislavě.

Radmila Kaděrová

***Konference Voices of the Home Front*, 8.–10. září 2016, The National Archives, Londýn.**

Ve dnech 8.–10. září 2016 se v National Archives v Londýně uskutečnila mezinárodní konference s názvem *Voices of the Home Front*. Jak titul napovídá, předmětem rokování se stal život v zázemí za první světové války, tedy téma v českém prostředí zatím nepříliš reflektované. Jednání probíhalo paralelně ve dvou přednáškových sálech, takže návštěvníci bohu-

žel nemohli vyslechnout všechny příspěvky. Hlavním řečníkem prvního dne se stal Adrian Gregory (Pembroke College, Oxford), který se zaměřil na vzorce chování dělnictva během válečného konfliktu. Jinak se referáty prvního dne vesměs týkaly různých typů pramenů a práce s nimi. Vyjma literárních a novinových zdrojů se značné pozornosti dočkalo i výtvarné umění, kupříkladu Tammy S. Gordon (North Carolina State University) se zaměřila na problematiku dobových fotografií. Originální a atraktivní téma si zvolila Lucy Moore (Leeds Museums and Galleries), která se zaměřila na osudy muzeí v Leedsu během války.

Druhý den zahájila sekce věnovaná životu v oblastech ohrožených či postižených bombardováním, tedy otázce, která by zasluhovala zevrubnější probádání i v českých podmínkách v období druhé světové války. Netradiční úhel pohledu přinesly Jo Vietzke a Victoria Oxberry, které prezentovaly možnosti využití konkrétní regionálně-historické události (ostřelování města Seaham německou ponorkou) v muzejní edukaci. Paralelní dopolední sekce v menším z jednacích sálů se soustředila na tematiku muničních továren. Po pauze (poněkud prodloužené v důsledku výpadku dodávky elektřiny) následoval hlavní referát dne. Ten přednesla Susan R. Grayzel (University of Mississippi) a týkal se postavení žen a dětí ve Velké Británii během války.

Odpolední sekce se věnovaly válečné administrativě a zdravotní péči. Z převážně anglosaského prostředí vybočil podvečerní přednáškový blok nazvaný *International Perspectives*. Kromě příspěvku autorů této zprávy, kteří nastínili specifika válečného vývoje regionu Ostravska a Těšínska, zazněly referáty pojednávající o Siamu v letech 1914–1918 a o bojových operacích na africkém kontinentě.

Poslední konferenční den byl zahájen blokem věnovaným osobním příběhům účastníků ozbrojeného konfliktu. Přirozeně nemohla chybět ani sekce zaměřená na důsledky války. V jejím rámci kromě jiných vystoupil Justin Dolan Stover (Idaho State University) s příspěvkem o reflexi irských iredentistických snah v zahraničí a Calum W. White (University of Oxford), který se soustředil na tíživé otázky černé ekonomiky a bytové krize, negativních jevů známých i z poválečných českých zemí. Hlavní referát o roli Velké války v rodinné historii pronesl Michael Roper (University of Essex). Odpolední část byla věnována mimo jiné otázkám náboženství a úloze dobrovolných organizací a spolků ve válce. Velký prostor byl vyhrazen pro problematiku „mezinárodních komunit“, zejména válečných zajatců a uprchlíků. Méně obvyklé téma si zvolila Burcin Cakir (Trinity College, Dublin), jejíž příspěvek se zabýval ženami v turecké armádě.

Hlavní program v jednotlivých dnech doplňovaly prezentace edukačních projektů pořadatelské instituce. Celkově se konference vyznačovala výraznou tematickou pestrostí, která může být velmi inspirativní i pro tuzemské prostředí, stejně jako koncentrací na sociální dějiny a dějiny mentalit. Konferenční cyklus *Léta do pole okovaná* realizovaný v posledních letech Vojenským historickým ústavem skýtá slibnou vyhlídku, že se naznačené trendy charakteristické zejména pro anglosaskou historiografii plodně uplatní také v českých podmínkách.

Ondřej Kolář – Tomáš Rusek